

Oponentský posudok

Doktorand: Ing. Martin Souček

Názov práce: Portálová řešení profesionálního a volného přístupu k informacím pro vědu a výzkum. Projektování a realizace portálu Věda.cz.

Školitel: PhDr. Richard Papík, PhD.,

Oponent: Prof. PhDr. Soňa Makulová, PhD.,

Cieľom doktorandskej práce Portálová řešení profesionálního a volného přístupu k informacím pro vědu a výzkum bolo na príklade portálu Věda.cz overiť teoretické a praktické problémy budovania webového portálu a tak vlastne vytvoriť teoretické základy metodológie budovania webových portálov. Hneď úvodom by som chcela vyzdvihnúť výber tejto mimoriadne zaujímavej, aktuálnej ale aj náročnej témy. Výber bol o to šťastnejší, že doktorand má technické vzdelanie a sám stál pri zrode portálu ako projektový manažér a zároveň aj riešiteľ grantu. Aj keď je problematike portálov rozoberaná čiastkovo v mnohých prácach, chýba ucelený a komplexný pohľad na portálové riešenia. Práve toto práca Ing. Martina Součka poskytuje a navyše predstavuje vynikajúci príklad toho, ako sa môžu teoretické poznatky aplikovať do praxe.

Doktorand stál pred ťažkou úlohou, pretože ide o náročnú problematiku, ktorá sa vyvíja a pribúdajú mnohé odporúčania informačných architektov, ktoré sú výsledkami seriózných výskumov z hľadiska použiteľnosti, nájdniteľnosti, dôveryhodnosti a prístupnosti ako aj odporúčania na stránkach W3C. Doktorand si bol vedomý toho, že ide o medziodborovú problematiku, o čom svedčí aj bibliometrická analýza v databázovom centre Dialog Corp.

Pri štúdiu problematiky autor analyzoval množstvo relevantných a najaktuálnejších zdrojov a projektov, pričom mnohé z nich boli prístupné iba v prostredí internetu. Predložená dizertačná práca predstavuje cenný príspevok k teórii informačnej vedy, mimoriadne si cením, že autor vidí jednotlivé problémy v širších interdisciplinárnych súvislostiach. Vytvoril tak hodnotnú vedeckú prácu, ktorá má využitie aj v oblasti teorie ako aj praktického využitia pri tvorbe portálov.

Práca je členená do desiatich kapitol, ktoré na seba logicky nadväzujú. Teoretickým východiskom k úvodu do problematiky je štvrtá kapitola, kde doktorand na základe historického exkurzu v literatúre vymedzuje pojem portál, ich typológiu, prostredie a služby. Správne zdôrazňuje dôležitú funkciu vyhľadávania, pretože je známe, že mnoho cenných informácií je v internete stratených hlavne v dôsledku zlej, respektíve žiadnej funkcie vyhľadávania. Veľkú informačnú hodnotu majú aj nasledovné tri kapitoly (5,6,7), kde autor sumarizuje najaktuálnejšie poznatky o vedeckých portáloch ako voľne prístupných informačných

zdrojoch, vedeckých portáloch v prostredí hĺbkového webu a českých portáloch zameraných na vedu a výskum.

Kľúčovou je podľa môjho názoru ôsma kapitola venovaná efektívnemu návrhu portálovej aplikácie, kde autor rozoberá jednotlivé etapy tvorby portálu. Ako autor správne uvádza, veľkú pozornosť treba venovať vymedzeniu cieľovej skupiny a prieskumu používateľov. V tejto súvislosti mám na doktoranda otázku, ktoré metódy sa najčastejšie používajú, respektíve použili pri projektovaní portálu Věda.cz. Doktorand sa v kapitole okrajovo dotýka aj problematiky použiteľnosti, prístupnosti a nájditel'nosti. Ide o široký okruh problémov, ktorých detailné rozpracovanie by si vyžadovalo samostatnú publikáciu. Na strane 75 doktorand uvádza štandard WCAG 1.0 týkajúci sa prístupnosti webu. Uvedený štandard sa už považuje za prekonaný a v súčasnosti už prebieha posledné pripomienkovanie Web Content Accessibility Guidelines 2.0. Práve Česká republika môže ísť z hľadiska tvorby prístupného webu príkladom, pretože v Čechách už vyšli Nové pravidlá prístupného webu pro účely novely Zákona č. 365/2000 Sb. o informačných systémoch verejnej správy. Ide o prepracovanú verziu ktorá vznikla v roku 2004 ako Best Practise na Ministerstve inormatiky ČR, kde sa berie už do úvahy nová metodika WCAG 2.0..

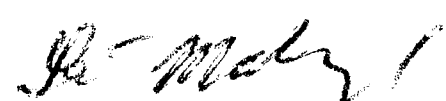
Doktorand venoval pozornosť aj problematike SEO optimalizácie, ktorá je kľúčová pre zlepšenie nájditel'nosti webových sídiel. Podľa posledných výskumov, stále viac vyhľadávačov kladie dôraz na off-page faktory. Akým spôsobom môžeme zlepšiť faktory nájditel'nosť stránky prostredníctvom off-page faktorov? Na uvedenú otázku nadväzuje aj deviata kapitola venovaná úspešnosti webovým portálom. Webový portál Věda.cz je monitorovaný aj systémom Navrcholu.cz. Tento umožňuje v tarife Platinum získať jedinečné informácie o správaní sa návštevníkov webu, ktoré sa môžu ďalej využiť na zlepšenie informačnej architektúry a SEO optimalizácie. Neuvažoval doktorand o využití aj tejto možnosti?

Doktorand v rámci prípadovej štúdie webového portálu Věda.cz demonštroval, že teoretické poznatky dokáže tvorivo aplikovať aj v praxi. Portál je prehľadne spracovaný a spĺňa odporúčania informačných architektov a štandardy W3C. Aj keď doktorand uvádza, že sa v rámci portálu snažili rešpektovať zásady použiteľnosti, podľa môjho názoru hlavne pre prvého návštevníka pôsobí veľmi nezrozumiteľne menu prostredníctvom ikon. Pritom sám v práci uvádza, že trend smeruje stále viac k informačnému dizajnu a nie grafickému. Použitie ikon znižuje použiteľnosť, ale aj prístupnosť a tým aj nájditel'nosť. Napriek uvedenej výhrade (ktorá môže byť subjektívna) sa mi portál Věda.cz veľmi páči a môžem povedať, že spĺňa všetky kritériá na použiteľnosť webového sídla, ku ktorým patria ľahká naučiteľnosť, výkonnosť, zapamätateľnosť, minimálna chybovosť a spokojnosť. Doktorand dokázal v rámci praktickej aplikácie účinne zhodnotiť a tvorivo transformovať teoretické poznatky.

V práci je veľké množstvo odkazov na ďalšie relevantné zdroje z oblasti metodológie budovania portálov. Práca je dobre organizačne usporiadaná a písaná čistým vedeckým štýlom. Zoznam bibliografických odkazov je úplny a správne citovaný.

Výchadzajúc z významu, originality a jasnosti predloženej doktorandskej práce navrhujem, aby bola práca pripustená k obhajobe.

V Bratislave, 21. apríl 2008

Prof. PhDr. Soňa Makulová, PhD.,
Katedra knižničnej a informačnej vedy
FiF UK Bratislava